

Hipomanik Tutumlar ve Pozitif Yordamalar Ölçeğinin Türkçeye uyarlanmasına yönelik ön çalışma

Zeynep Maçkalı¹ , Gülin Güneri²

Anahtar kelimeler

bipolar bozukluk,
duygudurum,
dalgalanmalar,
psikometri, ön çalışma

Keywords

bipolar disorder, mood,
fluctuation, psychometric,
preliminary study

Öz

Duygudurumdaki dalgalanmaların doğasını anlamaya yönelik geliştirilen Bütüncül Bilişsel Model'e göre bu dalgalanmalar, içsel durumlardaki çoklu, aşırı, birbiriyle çelişen ve kişiselleştirilmiş inançlardan dolayı sürdürülür. Hipomanik Tutumlar ve Pozitif Yordamalar Ölçeği (HİTPOY) bu dalgalanmalarda etkili olduğu düşünülen bilişsel ve davranışsal süreçleri test etmek için geliştirilmiştir. Ön çalışma niteliğindeki bu araştırmanın amacı, ölçeğin 61 maddelik formunun psikometrik özelliklerinin incelenmesidir. Araştırmanın örneklemini, klinik tanısı olmadığını bildiren 353 katılımcıdan (244 K, 106 E, 3 boş veri; yaş *Ort.* = 28.25) oluşturulmuştur. Yapı geçerliğini incelemek için açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri yapılmıştır. Ölçüt geçerliği için HİTPOY-61'in Türkçe formunun geçmiş hipomanik belirtileri (Duygudurum Bozuklukları Ölçeği), mevcut hipomanik belirtileri (Hipomani Soru Listesi-32) ve son 24 saat içindeki manik ve depresif belirtileri değerlendiren (İçsel Durum Ölçeği) ölçeklerle ilişkilerine bakılmıştır. Ölçeğin güvenilirlik analizinde Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı ve test-tekerrar test korelasyonları hesaplanmıştır. Faktör analizinde 52 madde temsil edilmiştir. HİTPOY'un 52 maddelik versiyonunun iç tutarlılık katsayısı tüm ölçek için $\alpha = .95$, 'Kendine ve Diğerlerine Dair Çelişkili İnançlar' alt ölçeği için $\alpha = .94$ ve 'Aktivasyona Yönelik Çelişkili Değerlendirmeler' için $\alpha = .88$ olarak bulunmuştur. Bununla birlikte, oluşan iki faktörlü bu yapı doğrulanamamıştır. Test-tekerrar test güvenilirliği oldukça yüksektir ($r = .43$). Ölçüt geçerliği açısından HİTPOY ile DDBÖ, HSL-32 taşkınlık, HSL-32 dürtüsellik ve İDÖ arasında anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Bu ön çalışmada her ne kadar DFA'da iki faktörlü model doğrulanamasa da güvenilirlik ve geçerliğe ilişkin elde edilen bulguların kabul edilebilir düzeyde olduğu düşünülmektedir. Ölçek bu haliyle, duygudurum dalgalanmaları yaşayan kişilerle içsel durumların değerlendirilmesi ve alternatif yolların geliştirilmesi adına kullanılabilir. Gelecek çalışmalarda ölçeğin bipolar bozukluğu olan kişilerin bulunduğu örneklemlerde çalışılmasının psikometrik özelliklerini güçlendireceğine inanılmaktadır.

Abstract

A preliminary study of the Turkish adaptation of Hypomanic Attitudes and Positive Predictions Inventory

According to the Integrative Cognitive Model, mood fluctuations are sustained due to multiple, excessive, conflicted, and personalized beliefs related with internal states. The HAPPI was developed to test the cognitive and behavioral processes affecting on these fluctuations. This study aimed to report the preliminary results of the Turkish adaptation of the HAPPI-61 and to examine its psychometric properties. The sample consisted of 353 individuals (244 W, 106 M, 3 declined to answer) with a mean age of 28.25 years. None of the participants had clinical diagnosis. The construct validity was examined through exploratory and confirmatory factor analyses. For the criterion validity, correlations between the HAPPI-TR and MDQ, HCL-32, ISS-TR were investigated. Cronbach's alpha coefficients and test-retest correlations were calculated for testing the reliability. 52 items were represented as a result of the factor analysis. The internal consistency of the HAPPI-TR was .95 for the whole sample. The internal consistency of its two subscales were as follows: .94 for the 'Conflicting Beliefs about Self and Others' subscale and .88 for the 'Conflicting Appraisals of Activation' subscale. However, the 2-factor structure was not confirmed. The test-retest reliability was moderate ($r = .43$). Statistically significant correlations were found between the HAPPI-TR and MDQ, HCL-32 irritable/risk taking, HCL-32 impulsivity and ISS-TR. Although the two-factor structure could not be confirmed, the findings of this preliminary study were considered to be at an acceptable level. The current scale can be used for individuals having mood swings in order to evaluate internal states and to help to develop alternative ways. It is believed that examining the HAPPI-TR in different samples including individuals with bipolar disorder and performing comparative analyses will strengthen its psychometric properties.

Atf için: Maçkalı, Z. ve Güneri, G. (2022). Hipomanik Tutumlar ve Pozitif Yordamalar Ölçeğinin Türkçeye uyarlanmasına yönelik ön çalışma. *Klinik Psikoloji Dergisi*, 6(2), 157-170.

Zeynep Maçkalı · zeynepmackali@gmail.com | ¹Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Bilgi Üniversitesi Psikoloji Bölümü, Kazım Karabekir Cad., No: 2/13 34060 Eyüpsultan, İstanbul, Türkiye; ²Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Rumeli Üniversitesi Psikoloji Bölümü, Piri Paşa Mah., Boduroğlu Sok., No: 22, 34445 Beyoğlu, İstanbul, Türkiye.

Geliş: 03.02.2021, **Düzeltilme:** 31.05.2021/30.06.2021, **Kabul:** 02.07.2021

Bipolar bozukluğun, duygudurumunda yükselmeler ve çökkünleşmelerle seyreden, yineleyici ve süreğen bir doğası vardır (Sachs ve Rush, 2003). Bipolar bozuklukta psikososyal işlevsellik, remisyon döneminde de görülmeye devam eden eşik altı belirtilerinden (özellikle depresif belirtiler) (Judd ve ark., 2005; Power, 2005) ve eş tanı durumlarından (Perlis ve ark., 2006) etkilenmektedir. Oldukça yüksek olan yineleme oranları da (%80-%95) düşünüldüğünde (Power, 2005), özellikle eşik altı belirtilere de odaklanılan psikososyal müdahalelere gerek olduğu anlaşılmaktadır.

Bipolar bozuklukta (hipo)manik ve depresif dalgalanmaların doğasını anlamaya yönelik geliştirilen Bütüncül Bilişsel Model'e göre bu dalgalanmalar, içsel durumdaki çoklu, aşırı, birbiriyle çelişen ve kişiselleştirilmiş inançlardan dolayı sürdürülür. Bir içsel durumu (duygu, düşünce, davranışlar, fizyolojik belirtiler) sorun haline getiren etmen, çoğu zaman dikkatin sadece bu durumu kontrol etmeye odaklanmasıdır (örn., 'Ne olursa olsun, heyecanımı bastırmalıyım.'). Böyle olduğunda, içsel durumdaki değişimlerle baş etmek için farklı ve alternatif yolların olabileceği göz ardı edilir. Kişi kimi zaman kararsız hissedebilir, kimi zaman da tepkisel davranabilir. Eşik altı olarak görülen hipomanik, depresif ve kaygı belirtilerini sürdüren etmenlerin anlaşılması kişilerin hayatlarındaki kontrolü yeniden elde etmelerine yardımcı olacaktır (Mansell, 2006, 2016; Mansell ve ark., 2007, 2010).

Bütüncül Bilişsel Model'de bahsedilen ve duygudurum dalgalanmalarında etkili olduğu düşünülen bilişsel ve davranışsal süreçleri test etmek üzere 2006 yılında Warren Mansell tarafından Hipomanik Tutumlar ve Pozitif Yordamalar Ölçeği (HİTPOY) oluşturulmuştur. Ölçek, duygudurum dalgalanmalarına ve bipolar spektrumda yer alan belirtilere neden olduğu düşünülen içsel durumlara (duygu, düşünce, davranışlar, fizyolojik belirtiler) dair aşırı, olumlu, olumsuz, birbirleriyle çelişen pek çok inancı kapsamaktadır. Sözü edilen belirtiler coşkulu duygudurum, artmış aktivasyon, disfori, kaygı ile huzursuzluk ve gerginlikten oluşmaktadır (Mansell ve ark., 2008). Ölçekte katılımcının içsel durumunda herhangi bir değişimi fark ettiği zaman nasıl davrandığı ve düşündüğü sorgulanmaktadır. Ölçeğin pek çok maddesi 'Kendimi iyi hissettiğim zaman... Heyecanlandığımda...' gibi ifadelerle başlamaktadır (Alatiq ve ark., 2010).

İki bin altı yılında 104 madde olarak geliştirilen ölçekte (Mansell, 2006) beş tema belirlenmiştir: 1) Kendini Harekete Geçirme (*self-activation*) (örn., 'Kendimi daha aktif hissettiğimde, çok önemli bir insan olduğumun farkına varırım. '), 2) Tepki Stili (*Response Style*) (örn., 'Kendimden memnun olmam için herkesin dikkatinin benim üzerimde olması gerekir. '), 3) Diğer-pozitif (*Other-positive*) (örn., 'Eğer çevremdeki herkes için çok özel olursam, bütün sorunlarım kaybolur. '), 4) Diğer-negatif (*other-negative*) (örn., 'İstedikimi elde etmek için çok çabaladığımda diğer insanlar beni durdurmaya çalışırlar. '), 5) Kendini Felaketleştirme (*self-catastrophic*) (örn., 'Huzursuz ve yerinde dura-

maz hissettiğimde, bu benim duygusal bir çöküntüye girmek üzere olduğum anlamına gelir. '). Ölçek, 22 bipolar hastaya ve 22 tanı almamış kişiye uygulanmış ve iç tutarlılığının oldukça yüksek olduğu ($\alpha = .98$) olduğu görülmüştür.

İki bin sekiz yılında 50 maddelik formunda faktör yapısı araştırılmış (Mansell ve ark., 2008) ve beş faktör saptanmıştır: Başarı aktivasyonu ve korkuya karşı zafer (*success activation & triumph over fear*), aktive edici tepki stili (*activating response style*), aktif haldeyken kontrolü kaybetme (*loss of control when activated*), azalan sosyal düzenleme (*reduced social regulation*) ve içsel durumlara dair katastrofik inançlar (*catastrophic beliefs of internal states*). Mevcut çalışmadaki faktör yapısı, Bütüncül Bilişsel Model'in bileşenleri açısından değerlendirildiğinde, sadece "Kontrolü Kaybetme" faktörünün Mansell'in (2006) belirlediği temalarla örtüşmediği görülmüştür. "Azalan sosyal düzenleme" faktörü ile 'diğer-negatif' ve 'tepki stili' alt ölçekleri, "içsel durumlara dair katastrofik inançlar" faktörü ile 'kendini felaketleştirme' alt ölçeği, "aktive edici tepki stili" ile 'tepki stili' alt ölçeği ve "başarı aktivasyonu ve korkuya karşı zafer" ile 'kendini harekete geçirme' alt ölçeği ilişkili bulunmuştur.

İki bin on yılında Dodd ve arkadaşları ise 50 maddelik HİTPOY'a aktivasyon durumlarındaki öz-eleştirel inançlarla ilişkili 11 madde (örn., 'Hareketli ve huzursuz olduğum zamanlarda, bununla başa çıkmak için kendimi acımasızca zorlamalıyım. ') eklemişler ve kapsam geçerliliğini arttırmışlardır. Ayrıca 'kendini harekete geçirme' temasıyla (Mansell, 2006) ilişkili maddeler aşırı kişisel hedefleri başarmak için duyulan arzuları da (örn., 'Eğer aşırı ünlü değilsem, o zaman insan olarak hiçbir değerim yoktur') kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Ölçeğin faktör yapısı şu şekilde belirlenmiştir: Kendini harekete geçirme (*self-activation*), kendini-ve-diğerini eleştiren inançlar (*self-and-other critical beliefs*), katastrofik inançlar (*catastrophic beliefs*), sosyal onaya dair aşırı değerlendirmeler (*extreme appraisals of social approval*), aşırı heyecana dair değerlendirmeler (*appraisals for extreme agitation*) ve kontrol kaybı (*loss of control*). Tüm ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .97 olarak saptanmıştır. Alt ölçeklerin iç tutarlılık katsayıları ise şu şekildedir: Kendini harekete geçirme ($\alpha = .92$), kendini-ve-diğerini eleştiren inançlar ($\alpha = .90$), katastrofik inançlar ($\alpha = .87$), sosyal onaya dair aşırı değerlendirmeler ($\alpha = .84$), aşırı heyecana dair değerlendirmeler ($\alpha = .82$) ve kontrol kaybı ($\alpha = .87$).

İki bin on bir yılında da Dodd ve arkadaşları 61 maddelik ölçeği kullanarak daha geniş bir öğrenci örnekleminde ($n = 293$) ölçeğin faktör yapısını yeniden incelemiş ve yine altı faktörlü bir yapıya ulaşmışlardır: Sosyal Öz-Eleştiri (*Social Self-Criticism*), Başarısızlığa Karşı Aktivasyonu Arttırma (*Increasing Activation to Avoid Failure*), Başarı İçin Harekete Geçme ve Korkuya Karşı Zafer (*Success Activation and Triumph Over Fear*), Kontrol Kaybı (*Loss of Control*), Büyükleme Değerlendirmeler (*Grandiose Appraisals of*

Ideation) ve Otonomiye Yeniden Kazanmak (*Regaining Autonomy*). Bu altı faktörlü yapının önceki çalışmaları (Dodd ve ark., 2010; Mansell ve ark., 2008) benzeştiği görülmüştür. Bu ölçek için de iç tutarlılık katsayısı .97 olarak hesaplanmıştır. ‘Sosyal öz-eleştiri’ alt ölçeğinin İçsel Durum Ölçeği’nin ‘aktivasyon’ alt ölçeğiyle anlamlı ilişkisi, hipomanik dönemin doğasıyla ilişkilendirilmiştir.

HİTPOY kullanılarak yapılan araştırmalarda ölçeğin geçmiş hipomanik belirtileri (Mansell ve ark., 2008) veya üç ay sonraki hipomanik ve depresif belirtileri (Dodd ve ark., 2010) ne ölçüde yordadığı incelenmiştir. Örneğin, Dodd ve ark. (2010) daha fazla kişileştirilmiş ve birbiriyle çelişen inanca sahip olmanın üç ay sonraki hipomanik ve depresif belirtileri yordadığını saptamışlardır. Tosun ve arkadaşları (2015) ise Kısa-HİTPOY’un DDBÖ ile beraber bipolar bozukluk tanısının yordanmasında kullanılabileceğini belirtmişlerdir. Bahsi geçen araştırmalarda Duygudurum Bozuklukları Ölçeği’nden (DDBÖ; Hirschfeld ve ark., 2000; Konuk ve ark., 2007) ve İçsel Durum Ölçeği’nden (İDÖ; Bauer ve ark., 1991; Maçkalı ve ark., 2016) faydalandığından, bu araştırmada da bu ölçeklere yer verilmiştir. Bu araştırmalardan farklı olarak, son 15 gün içindeki hipomanik belirtileri değerlendiren Hipomani Soru Listesi-32 de (Altınbaş ve ark., 2014; Prieto ve ark., 2015) kullanılmış; ölçeğin mevcut hipomanik belirtilerle ilişkisine de bakılması öngörülmüştür.

Mevcut araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinden oluşan örneklemde psikometrik özellikleri araştırılan 61 maddelik HİTPOY’un (Dodd ve ark., 2011) benzer yapıda bir örnekleme psikometrik özelliklerinin incelenmesidir. Bu araştırma, duygudurum dalgalanmalarına dair içsel değerlendirmeleri içeren HİTPOY-61’in klinik örnekleme psikometrik incelenmesinden önce bir ön çalışma niteliğine sahiptir.

YÖNTEM

Örneklem

Araştırma kapsamında klinik tanıya sahip olmadığını bildiren 353 katılımcıya ulaşılmıştır. Araştırmaya katılım ölçütleri, 18-65 yaş arasında olmak, Türkçe okumak ve yazmak, araştırmaya katılım yönünde onay vermek; araştırmaya alınmama ölçütleri ise, envanterlerin uygulandığı sırada herhangi bir psikiyatrik rahatsızlığının olması veya psikiyatrik hastalık geçmişinin olması şeklinde belirlenmiştir.

Örneklemedeki yaş ortalamasının 28.25 (SS = 9.76) olduğu görülmüştür. Cinsiyet açısından bakıldığında, örneklemin %69.1’i kadın (n = 244), %30’u (n = 106) erkektir (3 katılımcı yanıtlamadı). Eğitim durumu açısından, örneklemin çoğunluğu (%80.2) üniversite mezunudur. Medeni durum bakımından örneklemin %75.1’i (n = 265) bekar, Meslek açısından örneklemin çoğunluğu (n = 169) öğrencilerden oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında Demografik Bilgi Formu, Duygudurum Bozuklukları Ölçeği, Hipomani Soru Listesi-32, Hipomanik Tutumlar ve Pozitif Yordamalar Ölçeği ve İçsel Durum Ölçeği kullanılmıştır.

Demografik Bilgi Formu Katılımcılara ilişkin ‘demografik’ bilgilerin alınmasına yönelik form, ilgili alanyazın ışığında oluşturulmuştur. Formda katılımcıların yaşı, cinsiyeti, eğitim durumu, medeni durumu ve işine dair bilgilerin yanı sıra kronik bir sağlık sorununun olup olmadığı, var ise ne(ler) olduğu, ruhsal nedenlerden ötürü tedavi alınıp alınmadığı, alındığı durumda ruhsal yakınmaya ilişkin bilgiler ve kişinin hâlen tedavi alıp almadığı sorulmuştur.

Duygudurum Bozuklukları Ölçeği (DDBÖ) Hirschfeld ve arkadaşları (2000) tarafından geçmiş hipomanik ve manik belirtilerin değerlendirilmesi ve duygudurum bozukluklarına yönelik tarama çalışmalarında kullanılması amacıyla geliştirilmiştir. Ölçekten alınan yüksek puan duygudurum sorunlarının olduğuna işaret ederken, düşük puan almak duygudurum sorunlarının bulunmadığı anlamına gelmektedir. Ölçeğin orijinaline ilişkin çalışmada özgüllüğü .90, duyarlılığı .73 olarak bulunmuştur. Türkiye’de yapılan uyarlama ve geçerlik çalışmasında duyarlılık .64 ve özgüllük .77 olarak saptanmış, en uygun kesme noktasının 7 olduğu belirtilmiştir (Konuk ve ark., 2007).

Hipomani Soru Listesi-32 (HSL-32) Yaşam boyu gözlenen hipomanik belirtilerin değerlendirilmesinde kullanılan bir öz-bildirim ölçeğidir (Angst ve ark., 2005). Belirtiler ‘Evet-Hayır’ şeklinde değerlendirilmektedir. Ölçekten elde edilecek puan için üçüncü soruda ‘evet’ diye cevaplandırılan maddeler dikkate alınmaktadır. HSL-32’nin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması Aydemir ve arkadaşları tarafından 2011 yılında yapılmıştır. Ölçeğin Türkçe formunun iç tutarlılık katsayısı .91’dir ve madde-toplam korelasyonları .23-.74 arasında değişmektedir. Geçerlik analizlerinde iki faktörlü bir yapı ortaya çıkmıştır: Aktif veya taşkın olma ile dürtüsellik veya riskli davranışlar. Ölçeğin kesme puanı ise 14/15 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin uyarlanmış formunda mevcut hipomanik belirtiler incelenebilmektedir (Altınbaş ve ark., 2014; Prieto ve ark., 2015). Mevcut araştırmada ise HSL-32’nin iç tutarlılık (alfa) katsayısı .88, madde-toplam korelasyon aralığı ise .25 ile .58 olarak bulunmuştur. Altınbaş ve arkadaşlarının (2014) çalışmalarındaki iç tutarlılık değerleriyle kıyaslanmış ve ölçeğin bu örnekleme de kullanılabilir olduğuna karar verilmiştir.

Hipomanik Tutumlar ve Pozitif Yordamalar Ölçeği (HİTPOY-61) Duygudurum dalgalanmalarıyla ilişkili inançları değerlendirmek, bipolar bozukluğu diğer bozukluklardan ayırt eden bilişleri belirlemek ve (hipo)-

maniye yatkinlik yaratabilecek inançları incelemek gibi amaçlarla oluşturulmuştur. Ölçekten yüksek puan alınması hipomanik tutumların daha belirgin olduğuna işaret etmektedir. Mevcut araştırmada Türkçeye uyarlanan ölçeğin psikometrik özellikleri ilerleyen bölümlerde bulgulanmıştır.

İçsel Durum Ölçeği (İDÖ) Son 24 saat içindeki manik ve depresif belirtileri taramak amacıyla geliştirilen İçsel Durum Ölçeği 16 maddeden oluşmaktadır. Bauer ve arkadaşları (1991) tarafından geliştirilen ölçek 4 faktörü kapsamaktadır: Aktivasyon (ISS-activation), depresyon (ISS-Depression), algılanan çatışma (ISS-Perceived Conflict) ve iyi oluş (Well-being) (ISS-Well-being). Alt ölçeklerin iç tutarlılıklarının oldukça yüksek olduğu (.81-.92) saptanmıştır (Bauer ve ark., 1991). Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması Maçkalı ve arkadaşları (2016) tarafından yapılan araştırmada, İDÖ'nün Cronbach alfa katsayısı tüm grupta .88 olarak bulunmuştur. Madde-toplam korelasyonlarının .15 ile .78 arasında değiştiği görülmüştür. 'Mani' alt ölçeğinin manik dönemi daha güçlü yordadığı, 'depresyon-esenlik' alt ölçeğinin ise depresif dönemi daha iyi yordayabildiği gözlenmiştir. Mevcut araştırmada İDÖ'nün Cronbach alfa katsayısı .78 olarak bulunmuştur. Madde-toplam korelasyonları ise .12 ile .61 arasında değişmektedir. Maçkalı ve arkadaşları (2006) İDÖ'nün kontrol grubundaki sağlıklı bireyleri, remisyondaki bipolar bozukluğu olan hastalardan ayırt etmekte zorlandığını belirttiklerinden, bu araştırmada sadece ölçekten alınan toplam puan kullanılmıştır. İki araştırmada (Bauer ve ark., 1991; Maçkalı ve ark., 2006) elde edilen iç tutarlılık puanları ile kıyaslandığında, mevcut araştırmadaki iç tutarlılık değeri daha düşük olsa da bu örnekleme de kullanılabilir olduğuna karar verilmiştir.

İşlem

Hipomanik Tutumlar ve Pozitif Yordamalar Ölçeği'nin 61 maddelik formunun psikometrik özelliklerinin ön incelemesinin yapıldığı bu çalışmanın aşamaları aşağıda anlatılmıştır:

Eser Sahibinden İzin Ölçeğin Türkçe uyarlamasının yapılabilmesi için HİTPOY'un geliştiricisi ve 61 maddelik ölçek için yapılan araştırmanın da danışmanı olan Dr. Warren Mansell'den izin alınmıştır.

Ölçeğin Çeviri Çalışması Ölçek ilk olarak tıpta uzmanlık derecesine sahip iki psikiyatrist ve psikoloji alanında doktora yapmış bir klinik psikolog tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Ölçek bu haliyle 20 psikoloji bölümü öğrencisine uygulanmış ve maddelerin anlaşılabilir olduğu görülmüştür. Oluşturulan Türkçe taslak, tıpta uzmanlık derecesine sahip bir psikiyatrist ile bir çevirmen tarafından yeniden İngilizceye (back-translation) çevrilmiştir. Bu metin Dr. Mansell'e gönderilmiştir. Ölçeğin son hali oluşturulurken, Dr. Mansell'in

geribildirimleri ve önerileri göz önüne alınmış, ufak düzeltmelerin ardından ölçeğin Türkçe çevrisinin kabul edilebilir düzeyde orijinalini karşıladığına karar verilmiştir.

Veri Toplama Aşaması Veri toplama çalışması, 2016 tarihinde Mayıs ve Temmuz ayları arasında, toplam iki ayda tamamlanmıştır. Anketlerin en başında araştırmaya ilişkin bilgi verilmiş ve katılımcıların izinleri alınmıştır. Araştırmanın verileri iki şekilde toplanmıştır: İlki, internet katılımlı anket uygulaması yoluyla gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla, www.surveey.com adresinde bu araştırma için çok sorulu bir anket formu oluşturulmuş; gerek kişisel bağlantılar yoluyla gerekse sosyal medya platformları aracılığıyla oluşturulan link yaygınlaştırılmış ve toplam 146 kişiye ulaşılmıştır (118 kadın ve 26 erkek katılımcı). İkincisi ise, kişisel bağlantılar yoluyla ölçek bataryasının basılı halinin yaygınlaştırılmasıdır. Ayrıca ölçeğin test-tekrar test güvenilirliğini belirlemek için ölçek bataryasının basılı halini dolduran gruptaki katılımcılardan kendileriyle bir ay sonra yeniden irtibata geçilmesine onay veren 64 kişiye, HİTPOY yeniden uygulanmıştır.

İstatistiksel Analizler

Elde edilen verilerin değerlendirmesinde SPSS 21 programı kullanılmıştır. İlk önce aşırı ve kayıp verilerin temizlenmesi için ölçekten alınan toplam puanlar z-puanına çevrilmiş ve saptanan uç değerler çıkarılmıştır. Normallik sınaması için Skewness ve Kurtosis değerlerine bakılmıştır. Demografik verilerin değerlendirilmesinde frekans analizleri yürütülmüştür. Ölçeğin güvenilirlik analizinde iç tutarlılık (alfa) katsayısı ile madde-toplam puan korelasyon katsayısı kullanılmıştır. Ayrıca test-tekrar test güvenilirliği Pearson korelasyon yöntemi kullanılarak değerlendirilmiştir. Geçerlik analizi kapsamında, yapı geçerliğini incelemek için açıklayıcı faktör analizi yapılmıştır. Ölçekte yer alan faktörlerin birbirleriyle ilişkili olacağı var sayıldığından, Oblimin döndürme yöntemi kullanılmıştır (Brace ve ark., 2009). Özdeğeri 1'den büyük olan faktörler ile faktör yükü .30'dan büyük olan maddeler analize alınmıştır. Bu kapsamda ayrıca doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmış; bunun için SPSS Amos 24.0 kullanılmıştır. DFA'da modelin geçerliliğini değerlendirmek için kullanılan uyum indeksleri ise Ki-Kare Uyum Testi (Chi-Square Goodness, χ^2), Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (Root Mean Square Error of Approximation, RMSEA), Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (Comparative Fit Index, CFI) ile Normleştirilmiş Uyum İndeksidir (Normed Fit Index, NFI). Ölçüt geçerliği için HİTPOY'un toplam puanının DDBÖ, HSL-32 ve İDÖ ile korelasyonları Pearson korelasyon yöntemi ile incelenmiştir.

BULGULAR

Veri Temizleme İşlemleri Üç aşamada gerçekleştirilmiştir: İlk aşamada demografik bilgi formunda belirt-

Tablo 1. HİTPOY, DDBÖ, HKL ve İDÖ Puanlarının Ortalama, Standart Sapma, Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Değişkenler	N	Ort.	SS	Çarpıklık	Basıklık
HİTPOY	353	29.86	15.07	0.130	0.250
DDBÖ	343	5.6	5.04	0.132	0.263
HKL_Taşkın olma	339	7.17	5.33	0.132	0.263
HKL_Dürtüsellik	346	2.47	2.24	0.131	0.261
İDÖ	353	391.18	231.76	0.130	0.259

Not: HİTPOY: Hipomanik Tutumlar ve Pozitif Yordamalar Ölçeği, DDBÖ: Duygudurum Bozuklukları Ölçeği, HKL: Hipomani Kontrol Listesi, İDÖ: İçsel Durum Ölçeği

tikleri yakınmalar ile aldıkları tanıların birbiriyle uyumlu olduğu veriler ile ruhsal nedenlerden ötürü tedavi alınıp alınmadığına, yakınmalarla ilişkili tarihe (hangi yakınmalarla başvurulduğu, ne zamandan beri yakınmaların yaşandığı, hangi tanının konulduğu, ne tür bir tedavi alındığına) ilişkin sorulara verilen yanıtların birbiriyle tutarsız olduğu yönündeki değerlendirmeye şüpheli görülen veriler (n = 15), ikinci aşamada eksik ölçekleri olan veriler (n = 18), üçüncü aşamada kayıp ve uç değerlerin olduğu veriler (n = 10) çıkarılmıştır.

HİTPOY, DDBÖ, HSL-32 ve İDÖ puanlarına göre örneklemin normal dağılım gösterip göstermediğini anlamak amacıyla çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerleri incelenmiştir. Buna göre çarpıklık ve basıklık değerlerinin [-1.5, +1.5] arasında olduğu görülmüştür. Ulaşılan değerler doğrultusunda verilerin normal bir dağılıma sahip olduğu kabul edilmiştir (Tabachnick ve Fidell, 2013) (Bkz. Tablo 1).

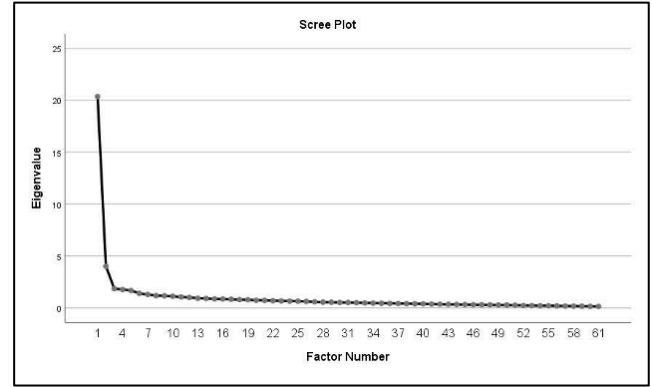
Geçerlik Bulguları

Açımlayıcı Faktör Analizi

Verilerin uygunluğunu araştırmak amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin Testinde katsayı .95 olarak bulunmuş, Bartlett Testinde ise ki-kare değeri 11864.93 ($p < .001$) olarak hesaplanmıştır. Gerçekleştirilen Temel Bileşenler Analizi sonucunda KMO .95 olarak bulunmuştur ($> .70$). Dolayısıyla bu çalışma için örneklemin yeterliliğinin yüksek olduğu söylenebilir. Bartlett'in Küresellik testi sonuçları ise 11864.934 olarak elde edilmiştir ($p < .01$). Sonuç olarak, bu örneklem için Bartlett Testi, yapının tespiti için verilerin uygunluğunu destekler niteliktedir.

Ölçeğin faktör yapısını belirlemek için öncelikle Kaiser kriterine göre inceleme yapılmıştır. Bu kriter göre 12 faktör bulunduğu tespit edilmiştir. Buna ek olarak, Cattell'in yamaç birikinti grafiğinde (scree plot) kırılmanın üzerinde kalan faktörler dikkate alındığında iki boyutlu bir yapının ölçek için geçerli olduğu görülmüştür. Grafik Şekil 1'de gösterilmiştir.

Bu iki faktörlü yapının varyansın ne kadarını açıkladığına bakıldığında, ilk faktörün varyansın %32'sini açıkladığını, ikinci faktörün ise varyansın %28.8'ini açıklayabildiği görülmüştür. Hangi maddelerin hangi

Şekil 1. Cattell'in Yamaç-Birikinti Grafiği

faktörlere yüklendiğini belirlemeye yönelik gerçekleştirilen Oblimin döndürme işlemi Tablo 2'de gösterilmiştir.

Her bir maddenin faktörlerdeki yüklerinin kabul edilebilir olduğu görülmektedir (en düşük yükleme değeri .31; en yüksek yükleme değeri .88). Yapılan analiz sonucunda 3 ifade (8, 29, 55. Maddeler) hiçbir faktöre yüklenemediğinden, 6 ifade ise birden fazla boyutta .10'dan küçük farklarla yer aldığından (19, 30, 34, 35, 49, 61. Maddeler) ölçekten çıkarılmıştır. Faktörlerdeki maddeler ve her bir faktördeki madde sayısı Tablo 3'te gösterilmektedir.

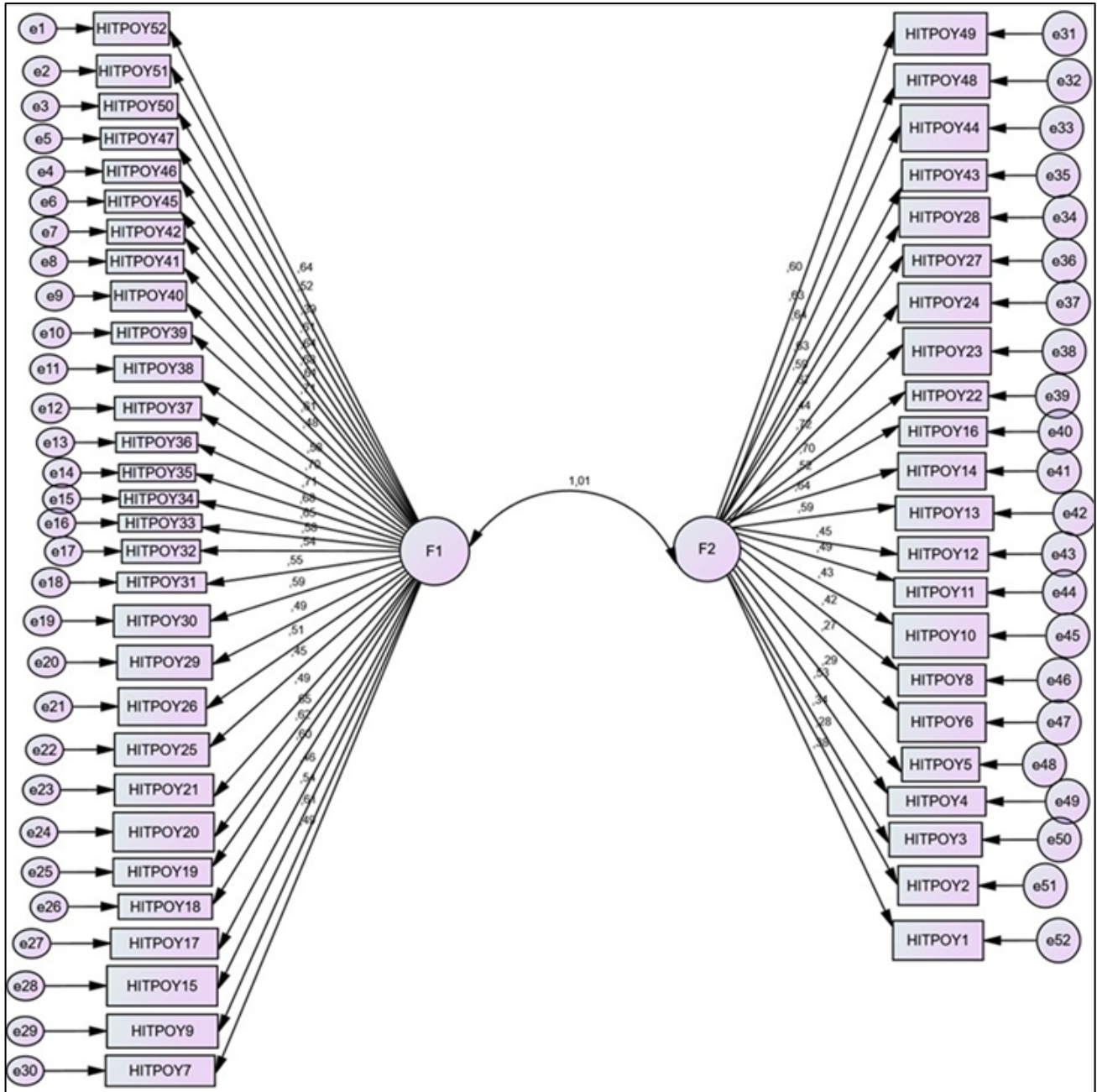
Doğrulayıcı Faktör Analizi

HİTPOY'un yapı geçerliliğini incelemek amacıyla DFA gerçekleştirilmiştir. Aşağıda yer alan Şekil 2'de modele ilişkin 1. düzey doğrulayıcı faktör analizi yol diyagramı sunulmuştur. Modelin kabul edilebilirlik durumunu tespit etmek amacıyla model uyum indeksleri incelenmiştir. İlgili indeks değerleri Şekil 2'de gösterilmiştir.

HİTPOY için oluşturulan modelin uyum indekslerine bakıldığında, ki-kare (chi-square) değerinin serbestlik derecesine bölünmesiyle elde edilen değere göre modelin kabul edilebilir bir uyum iyiliğine sahip olduğu görülmüştür ($3.032 < 5$). Bunun yanı sıra GFI'nin 0.90, AGFI'nin 0.80, CFI'nin ise 0.90'dan büyük olması önerilmektedir. RMSEA değerinin ise 0.05 ve altında olması iyi bir uyumu, 0.08'in altında olması ise kabul edilebilir uyumu ifade etmektedir (Meydan ve Şeşen, 2011). HİTPOY'a ilişkin bu çalışmada GFI, 0.90'dan küçük (0.62), AGFI, 0.80'den küçük (0.59) ve

Tablo 2. HİTPOY' un Faktör Yapısı

Maddeler	Faktörler	
	Faktör 1	Faktör 2
1. Başıma iyi bir şey geldiğinde heyecanlanıp heyecanlanmayacağım konusunda hiçbir kontrolüm yok.		.39
2. Kendimi iyi hissettiğimde, her şeyin mükemmel bir şekilde sonuçlanacağından emin olurum.		.70
3. Kendimi iyi hissettiğimde, ne yaparsam yapayım yanlış bir şey yapmayacağımı bilirim.		.53
4. Duygu durumum yükselmeye başladığında, bunu durdurmak için yapabileceğim hiçbir şey yok.		.46
5. Kendimi huzursuz ve tedirgin hissettiğimde, düzenli yemek yemek anlamını yitirir.		.32
6. Her konuda kararlılık göstermeliyim.		.36
7. Eğer aşırı ünlü biri değilsem, o zaman ben değersiz bir insanım.	.55	
9. Herhangi bir şey beni heyecanlandığımda düşüncelerim üzerindeki kontrolümü kaybederim.		.42
10. Geceleri çok daha az uyursam, gündüzleri daha fazla şey yapabilirim.	.33	
11. Kendimi daha aktif hissettiğimde, çok önemli biri olduğumun farkına varırım.		.58
12. Çevremdeki insanların sinirlenmelerinin nedeni o duruma aşırı tepki vermeleridir.		.38
13. Kendimi iyi hissettiğimde, her zaman bir şeylerle meşgul olmalıyım yoksa işler kontrolden çıkmaya başlar.		.38
14. İyi bir duygu deneyimlediğimde bunu devam ettirmeliyim.		.58
15. Enerji düzeyim arttığında, sosyal statüme büyük bir yükseliş sağlayabiliyorum.		.67
16. Kısa bir süreliğine hedeflerimin gerisinde kalırsam, başarısız biri olup çıkarım.	.33	
17. En iyi fikirlerimin hepsi kendimi son derece iyi hissettiğim zamanlarda aklıma gelir.		.55
18. Çevremdeki herkes için çok özel biri olursam, bütün sorunlarım ortadan kalkar.	.41	
20. Kendimi huzursuz hissettiğim zaman, benim başıma gelenler başka insanların başına gelenlerden daha önemlidir.	.42	
21. Aktif bir şeyler yapıyor olmak sınırlarımın bozulmasına neden olabilir.	.46	
22. Heyecanım ne kadar çok artarsa, hayatta neyin gerçek olduğu konusunda kafamın o kadar çok karıştığını hissederim.	.50	
23. Duygu durumumun yükselmesi kontrolüm dışında gerçekleşir.	.49	
24. Duygularımın gerçek olduğunu anlayabilmem için o duyguları çok yoğun olarak hissetmem gerekir.		.39
25. Kendimi iyi hissettiğim zamanlar, geçmişteki tüm kaygı ve korkularımın yersiz olduğunu fark ederim.		.70
26. Yerimde durmadığım zamanlarda, dünya benim için sınırsız fırsatlarla dolu bir yer haline gelir.		.73
27. Kendimi daha iyi hissettikçe, yaptıklarımın daha çok utanırım.	.59	
28. Her zamankinden daha hareketli olduğum zamanlarda, insanlar benden hoşlanmazlar.	.69	
31. Aklıma bir fikir geldiğinde, onun en iyi çözüm olduğu eninde sonunda ortaya çıkar.		.49
32. Diğerlerinin tavsiyelerine uyersam, kendi davranışlarım üzerindeki kontrolümü kaybederim.		.36
33. Sırf heyecan olsun diye bazen riskli şeyler yaparım.	.37	
36. Kendimi gerçekten iyi hissettiğimde insanlar beni anlamaz.	.69	
37. Kendim hakkında daha iyi hissettikçe, diğerlerinin bana karşı davranışları daha kötüleşir.	.77	
38. Kısa süreli de olsa üzgün olma hissi ile baş edemem.	.56	
39. Benim için şu an yaşananlar birkaç gün içinde yaşanacaklardan daha önemlidir.	.31	
40. Ne zaman heyecanlı ve huzursuz hissetsem, sonunda kendime yaptıklarımın ötürü ne kadar aptal olduğumu söylerim.	.70	
41. Heyecanlı hissettiğimde korku ve endişelerim artık bana gerçekmiş gibi gelmez.	.49	
42. Her zaman aktif olmazsam, başarısız biri olup çıkarım.	.45	
43. Kendimi ne zaman enerjik hissetsem, küstah ve kibirli olurum.	.59	
44. Kendimi tedirgin ve huzursuz hissettiğim zaman, bu çok yakında sinir krizi geçireceğim anlamına gelir.	.77	
45. Heyecanlı hissettiğimde, başkalarının beni arzuladığını düşünürüm.	.65	
46. Gece kötü uyumuşsam, bu çok yakında sinir krizi geçireceğim anlamına gelir.	.66	
47. Kendimi ne zaman enerjik hissetsem, kim olduğumu anlamayacak bir hale geleceğimi bilirim.	.84	
48. İsteddiğim şeyi elde etmek için çok uğraştığımda, diğerleri beni durdurmaya çalışır.	.64	
50. Haklı olduğumu hissettiğimde daha çok fikir ve çözüm üretmeye devam etmeliyim.		.52
51. Çok enerjim olduğunda, kimseden veya hiçbir şeyden destek almaya gerek duymam.		.50
52. Ne zaman heyecanlansam, kendimi aptal durumuna düşürürüm.	.88	
53. Kendimi daha iyi hissettikçe, önceden hissettiğim hiçbir şeyin gerçek olmadığını kendime söylerim.	.80	
54. Eğlenebilmem için ilgi odağı olmam gerekir.	.52	
56. Çok enerjik hissettiğimde, son derece komik ve esprili olurum.		.56
57. Başkalarıyla birlikteyken, onların bana hayranlık duymaları en önemli şeydir.		.38
58. Duygu durumum en uç seviyeye ulaştığında, bu durumla baş etmek benim sorumluluğumda değildir.	.68	
59. İnsanlar benim coşkulu davranışlarımı eleştirdiklerinde, kasten kötü niyetli ve rezil davranırlar.	.50	
60. Heyecanlandığımda, kendimden öğrenecek davranışlarda bulunurum.	.85	
Açıkladığı toplam varyans	%32	%28.8
İç Tutarlılık Katsayısı	.94	.88
Açıklanan Toplam Varyans		%60.8
Ölçek için İç Tutarlılık Katsayısı		.95

Şekil 2. Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

CFI 0.90'dan küçük (0.70) bulunmuştur. RMSEA ise 0.08'den küçük (0.07) çıkmıştır. Sonuç olarak elde edilen değerlere bakıldığında (Tablo 4), uyum indeksi değeri ve RMSEA için kabul edilebilir bir uyum olsa da diğer değerler beklenen değerlerin altında kalmıştır. Dolayısıyla, mevcut örnekleme HİTPOY için tam bir yapı geçerliliğinden bahsetmek mümkün olmamaktadır.

Ölçüt Geçerliği

Ölçüt geçerliğini değerlendirmek için, HİTPOY'un toplam puanının ve alt ölçeklerinin DDBÖ, HSL-32 ve İDÖ ile korelasyonlarına bakılmıştır (Bkz. Tablo 5).

Tablo 5'te görüleceği üzere, hipomanik tutumların, DDBÖ toplam puanı, HSL-32 taşkın olma alt ölçeği, HSL-32 dürtüsellik alt ölçeği ve İDÖ toplam puanı ile

pozitif yönde anlamlı ilişkilere sahip olduğu görülmüştür. Bunun yanı sıra hipomanik tutumlara ilişkin 'Kendine ve Diğerlerine dair Çelişkili İnançlar' ve 'Aktivasyona Yönelik Çelişkili Değerlendirmeler' alt boyutları ile DDBÖ toplam puanı, HSL-32 taşkın olma alt ölçeği, HSL-32 dürtüsellik alt ölçeği ve İDÖ toplam puanı arasında anlamlı ve pozitif ilişkiler saptanmıştır.

Güvenirlilik Bulguları

İç Tutarlılık Sınaması

HİTPOY'un toplam puanı için iç tutarlılık katsayısı .95 olarak saptanmıştır. Alt ölçeklerin iç tutarlılık katsayıları, ortalamaları, standart sapmaları ve birbirleriyle korelasyonlarına ilişkin bulgular aşağıdaki tablo-

Tablo 3. Maddelerin Faktör ve Yükleri

Faktör	Madde sayısı	Madde numaraları
1	30	7, 10, 16, 18, 20, 21, 22, 23, 27, 28, 33, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 52, 53, 54, 58, 59, 60
2	22	1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 24, 25, 26, 31, 32, 50, 51, 56, 57

Tablo 4. Modele İlişkin Uyum İndeksleri Değerleri

Chi-square/df	3.032
GFI	.625
AGFI	.594
RMSEA	.076
CFI	.700

Tablo 5. HİTPOY'un Ölçüt Geçerliliğine İlişkin Bulgular

	DDBÖ	HSL_T	HSL_D	İDÖ
HİTPOY	.21**	.35**	.48**	.27**
Kendini ve Diğerlerini Eleştiren İnançlar	.22**	.35**	.47**	.27**
Aktivasyona Yönelik Değerlendirmeler	.19**	.35**	.49**	.28**

** $p < .01$. **Not:** HİTPOY: Hipomanik Tutumlar ve Pozitif Yordamalar Ölçeği, DDBÖ: Duygudurum Bozuklukları Ölçeği, HSL: Hipomani Soru Listesi (T: Taşkınolma, D:Dürtüsellik), İDÖ: İçsel Durum Ölçeği

Tablo 6. HİTPOY için İç Tutarlılık Bulguları

Faktör	Ort.	SS	α	Faktörler Arası Korelasyonlar	
				1	2
1	848.23	471.67	.94	-	.51**
2	740.27	344.12	.88	.51**	-

** $p < .01$.

da sunulmuştur (Bkz. Tablo 6). İlk faktör olan 'Kendine ve Diğerlerine Dair Çelişkili İnançlar' alt ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı .94 olarak bulunmuştur. Bu alt ölçek kişinin dürtü kontrolünde ve duygu düzenlemede yaşadığı zorluklara ilişkin kendine dair yargıları ve olumsuz inançları (örn., 'Kısa bir süreliğine hedeflerimin gerisinde kalırsam, başarısız biri olup çıkarım. '); başkalarının onu yargılayacağına dair endişelerle ilgili inançları (örn., 'Kendimi gerçekten iyi hissettiğimde insanlar beni anlamaz. ') ve kişilerarası etkileşimde duyarsızlığa ilişkin ifadeleri (örn., 'Kendimi huzursuz hissettiğim zaman, benim başıma gelenler başka insanların başına gelenlerden daha önemlidir. ') kapsamaktadır. 'Aktivasyona Yönelik Çelişkili Değerlendirmeler' olarak isimlendirilen ikinci faktörün iç tutarlılık katsayısı .88 olarak saptanmıştır. Bu faktörde ise yükselmiş duygudurumla ve bu duygudurumdayken içsel durumdaki değişimleri düzenleyememekle, kontrolün kaybedildiğiyle ilişkili değerlendirmeler

(örn., 'Başıma iyi bir şey geldiğinde heyecanlanıp heyecanlanmayacağım konusunda hiçbir kontrolüm yok. '), yükselmiş duygudurumdayken elde edilebilecek başarıya yönelik aşırı, büyülenmeci değerlendirmeler (örn., 'Kendimi iyi hissettiğimde, her şeyin mükemmel bir şekilde sonuçlanacağından emin olurum. ') ile başarısızlık durumlarına karşı devamlı hazır olmaya yönelik ihtiyaca ilişkin aşırı değerlendirmeleri içeren (örn., 'Kendimi iyi hissettiğim zamanlar, geçmişteki tüm kaygı ve korkularımın yersiz olduğunu fark ederim. ') maddeler bulunmaktadır.

Test-Tekrar Test Güvenirliği

Ön ölçüm uygulamasına katılan 442'den 64'üne yeniden ulaşılmış ve HİTPOY ikinci kez uygulanmıştır. Analizler sırasında 64 kişiden bir kısmının verisinin uç veri ($n = 6$) olduğu için, bir kısmı ise birinci eksendeki tanıları sebebiyle ($n = 3$) analiz dışında bırakılmıştır. Bu sebeple test-tekrar test analizleri 55 kişilik veri ile yapılmıştır. İki ölçüm arasındaki korelasyona dayanarak test-tekrar test güvenirliliği .43 olarak bulunmuştur ($p < .01$). Bu bulgu, HİTPOY'un zamana bağlı tutarlı ölçümler verebildiğini göstermektedir.

TARTIŞMA

Bu araştırma, 61 maddelik HİTPOY'un Türkçeye uyarlanmasına yönelik bir ön çalışmadır. Daha önce Türkçeye uyarlanan kısa formdaki ölçek (Maçkalı ve ark., 2014) tek faktörlü olduğundan, ön çalışması yapılan mevcut ölçeğin Bütüncül Bilişsel Model'i daha fazla kapsadığı düşünülmektedir. Gerek tüm ölçeğin gerekse alt ölçeklerin iç tutarlılık katsayılarının oldukça yüksek ve istatistiksel olarak anlamlı olmaları ölçeğin güvenilir olduğu yönünde değerlendirilmiştir (Bkz. Tablo 2). Elde edilen iç tutarlılık katsayılarının ölçeğin orijinal formuyla benzer olduğu görülmüştür (Dodd ve ark., 2010, 2011).

Test-tekrar test güvenirliliği bulgularına bakıldığında, tüm ölçek için orta düzeyde ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Ölçek, zamana bağlı tutarlı ölçüm verebilse de ölçeğin faktör yapısı doğrulanmadığı için alt ölçeklerin test-tekrar test korelasyonlarına bakılmamıştır. Bu açıdan ölçeğin bipolar bozukluğu olan kişilerden oluşan klinik örneklerde de güvenirliliğinin incelenmesinin ölçeği psikometrik açıdan güçlendireceği düşünülmektedir.

Ölçeğin yapı geçerliğini incelemek amacıyla yapılan faktör analizinde ortaya çıkan iki faktörlü yapıda 61 maddelik ölçeğin 52 maddesi temsil edilmiş ve bu yapı doğrulanmamıştır. Mevcut faktör yapısı, Dodd ve ark. (2011) araştırmalarında ortaya koydukları 6 faktörlü yapıyla benzerlik göstermemektedir. Ayrıca Dodd ve ark. (2010) ve Mansell ve ark. (2008)'nin çalışmalarındaki faktör yapısıyla da benzeşmemektedir. Bu sonuç, bazı boyutların iç içe geçmesi, katılımcıların benzer veya yakın ifadeler şeklinde yorumlamalarından kaynaklanabilir. Örneğin, 'Kendine ve Diğerle-

rine dair Çelişkili İnançlar' faktöründe Dodd ve ark. (2011)'in ortaya koyduğu faktörlerden 'sosyal öz-eleştiri', 'otonomiye yeniden kazanmak' ve 'başarı için harekete geçme' faktörlerine ilişkin maddeler yer almaktadır. Otonomiye yeniden kazanmak ile ilgili maddeler, Türkiyeli katılımcılarda başarı için harekete geçtikleri zamanlardaki duygu ve düşüncelerini çağrıştırmış olabilir. Bir başka açıdan, 'aktivasyona yönelik çelişkili değerlendirmeler' faktörünün altında olması beklenen 'başarı için harekete geçme ve korkuya karşı zafer' faktörüne ilişkin maddeler (örn., '*Enerjim çok olduğunda, kimseden veya hiçbir şeyden destek almaya gerek duymam.*') ilk faktörün altında yer almıştır. Diğer bir deyişle, katılımcıların davranışlarını sosyal bağlamda değerlendirmeye daha eğilimli oldukları çıkarımı yapılabilir. Bu durum da iki kültür arasındaki benlik kuramının farklı olmasıyla açıklanabilir.

Kültürlerarası farklılık açısından bakıldığında, Amerika ve Batı Avrupa kültürleri, "özerk benlik" (bireyin davranışları kendi içsel duygu ve düşünceleri doğrultusunda organize olur) kurgusuna sahip bireyler yaratırken; Asya, Afrika, Latin Amerika ve Güney Avrupa kültürleri ise "karşılıklı bağımlı benlik" (bireyin duygu, düşünce ve davranışları sosyal ilişkiler bağlamında organize olur) kurgusuna sahip bireyler oluşturmaktadır (Markus ve Kitayama, 1991). Kağıtçıbaşı (1996) ise benlik modelini, *kişilerarası mesafe* ve *bireyselleşme* olarak iki ayrı fakat ilişkili boyutta ele alır. Her bir boyutun iki ayrı eksenı vardır: *Kişilerarası mesafe* ekseninde ayrışıklık ve ilişkisellik, *bireyselleşme* ekseninde ise özerklik ve bağımlılık boyutları yer alır. Kağıtçıbaşı (1996), Türk toplumunda, bireyler arasında maddi bağımlılığın azaldığı fakat psikolojik bağımlılığın devam ettiğini savunarak, Türk kültüründeki benlik gelişiminin özerklik ve ilişkisellik boyutlarının sentezi olduğunu ifade etmiştir. Özetle, Türk kültürü "özerk-ilişkisel benlik" (bireyin davranışları hem içsel duygu ve düşünceler doğrultusunda hem de sosyal ilişkiler bağlamında organize olur) kurgusuna sahip bireyler yaratmaktadır. Bu bağlamda her iki faktör ve altındaki üçer boyut *ilişkisellik* ve *özerklik* benlik kuramlarına dair nitelikleri yansıtmaktadır.

Her iki çalışmada da en güçlü faktörün (mevcut çalışmada '*kendini ve diğerini eleştiren inançlar*', Dodd ve ark. (2011) '*sosyal öz-eleştiri*' olarak isimlendirilmişlerdir) kişinin aşırı heyecanlı ve aktif olduğu dönemlerine dair kendini eleştirmesiyle ve diğerlerinin bu dönemlere dair onu eleştirdiğine dair inançlarıyla ilişkili olması dikkati çekmektedir. Mevcut çalışmada ortaya çıkan bu faktörde ise 'kişilerarası etkileşimde duyarsızlık' diye adlandırılan bir alt boyut daha vardır. Bu alt boyutun birinci faktör içinde yer bulmasının, Bütüncül Bilişsel Model'de (Mansell ve ark., 2007) bahsedilen çelişkiyi yansıttığı düşünülmektedir. Yine de iki kültür arasındaki bu benzerliğin kültürlerarası çalışmalarla daha ayrıntılı incelenmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Yapılan analiz sonucunda üç ifadenin (8, 29, 55. maddeler) hiçbir faktöre yüklenememesi sonucu ölçekten çıkarılmasının sebebi, Türk kültüründeki bireylerin özerk-ilişkisel benlik kurgusuna sahip olmalarıyla açıklanabilir. Örneğin, 8. maddedeki ifade ('*Dışarıdan bakıldığında hırslı ve bağımsız biri gibi görünsem de aslında diğer insanlara fazlasıyla bağımlıyım.*'), katılımcılardan ya özerk ya da bağımlı olmaları arasında bir seçim yapmaları istenmiş olduğundan, katılımcılar bu maddelerde kişiler kendilerini konumlandırmakta zorluk çekmiş olabilirler. Benzer bir durum 29. ve 55. maddeler için de geçerlidir ve benlik kuramının özerklik boyutu vurgulanmış ama ilişkisellik boyutu göz ardı edilmiştir (sırasıyla, '*Sağlığımın bozulmasına engel olabilmek için, duygularımı tam olarak kontrol etmeliyim.*', '*Kendimi huzursuz ve hareketli hissettiğimde, diğer insanların beni kontrol etme çabalarına karşı çıkabilirim.*').

Yapılan analiz sonucunda 6 ifadenin (19, 30, 34, 35, 49, 61. Maddeler) birden fazla boyutta yer almamasından dolayı ölçekten çıkarılmasının sebebi her bir maddenin hem 'kendine ve diğerlerine dair çelişkili inançlar' adlı ilk faktörün hem de 'aktivasyona yönelik çelişkili değerlendirmeler' olan ikinci faktörün alt boyutlarına girebilecek özelliğe sahip olmalarıyla açıklanabilir. Örneğin, 19. ve 34. maddedeki ifadeler, hem ilk faktörün 'kişinin dürtü kontrolünde ve duygu düzenlemede yaşadığı zorluklara ilişkin kendine dair yargıları ve olumsuz inançları' adlı alt boyutunun hem de ikinci faktörün 'yükselmiş duyguduruma ve bu duygudurumdayken içsel durumdaki değişimleri düzenleyememekle, kontrolün kaybedildiğiyle ilişkili değerlendirmeler' adlı alt boyutunun içerisinde yer alabilir. Bununla beraber 30. ve 35. maddedeki ifadeler, hem ilk faktörün 'kişinin dürtü kontrolünde ve duygu düzenlemede yaşadığı zorluklara ilişkin kendine dair yargıları ve olumsuz inançları' adlı alt boyutunun hem de ikinci faktörün 'başarısızlık durumlarına karşı devamlı hazır olmaya yönelik ihtiyaca ilişkin aşırı değerlendirmeler' alt boyutunun içerisinde girebilir. Son olarak 49. ve 61. maddelerinde ifadeler ise, hem ilk faktörün 'kişinin dürtü kontrolünde ve duygu düzenlemede yaşadığı zorluklara ilişkin kendine dair yargıları ve olumsuz inançları' adlı alt boyutunun hem de ikinci faktörün 'yükselmiş duygudurumdayken elde edilebilecek başarıya yönelik aşırı, büyüklenmeci değerlendirmeler' alt boyutunun içerisinde düşünülebilir.

Ölçeğin ölçüt geçerliği değerlendirildiğinde, HİTPOY'un toplam puanı ile özellikle Duygudurum Bozuklukları Ölçeği ile İçsel Durum Ölçeği arasında anlamlı fakat düşük korelasyonlar olduğu görülmüştür (Bkz. Tablo 5). Bu bulgular ölçeğin yeterli bir ölçüt geçerliği olduğunu gösterse de ölçeğin klinik örneklemede çalışılmasıyla geçerliğin güçleneceği düşünülmektedir. Ayrıca HİTPOY'un HSL-32 ve alt ölçekleri ile orta düzeyde anlamlı korelasyonları olduğu dikkati çekmiştir. Ölçeğin alt faktörlerinin taşkınlık ve

dürtüsellikle ilişkili belirtilerle ve son 24 saatte deneyimlenen bipolar belirtilerle ilişkili olması sebebiyle, ölçeğin klinik olmayan örneklemelerde yapılacak psikososyal çalışmalarda duygudurumdaki dalgalanmaların nasıl anlaşıldığının ve kişilerarası ilişkilerdeki yansımalarının ele alınmasında kullanılabileceği düşünülmüştür. Ayrıca ölçeğin klinik tanısı olmayan gruplarda 'hipomanik özellik'in (*hypomanic trait*) (Mansell, 2016) değerlendirilmesinde de kullanılabilirliği düşünülmektedir.

Araştırmaya dair ele alınması gereken bir başka konu, örneklemin ağırlıklı olarak üniversite öğrencileri olmak üzere toplumun genelinden oluşturulmasıdır. Örneklem seçiminde dikkate alınan nokta, HİTPOY'un orijinalinin farklı madde sayılarıyla incelendiği çalışmalarda da üniversite öğrencilerinden oluşturulan örneklemelerin kullanılmasıdır (Dodd ve ark., 2010, 2011; Mansell, 2006; Mansell ve ark., 2008). Bu sebeple mevcut araştırmada da üniversite öğrencilerinin ağırlıkta olmasına dikkat edilmiştir.

Sınırlılıklar ve Öneriler

İlk olarak, ölçeğin yapısal olarak doğrulanamaması ve DFA neticesinde uyum değerlerinin olması gereken aralıklarda çıkmamış olması, örneklem sayısının yetersizliğinden kaynaklanabilir (Yaşlıoğlu, 2017). Ayrıca örneklemin yaklaşık %70'i kadın katılımcılardan oluşmaktadır. Ölçeğin kadın ve erkek katılımcıların eşit dağılımında olduğu ve her yaş aralığından kişinin yer aldığı bir örnekleme uygulanmasıyla, genellenebilirliğinin yükselebileceği düşünülmektedir.

İkinci olarak, ölçeğin bazı maddelerinin birden fazla faktörde yer almalarında ve bazı maddelerin olmaları beklenen faktörde yer almamalarında maddelerin algılanışı belirleyici olmuş olabilir. Bipolar bozukluklarda yaşanan duygudurum dalgalanmalarını yansıtan bu ölçekteki maddeler psikiyatrik rahatsızlığı olmadığını bildiren kişiler tarafından farklı algılanmış ve değerlendirilmiş olabilir. Bu sebeple ölçeğin çevirisi gözden geçirilerek, ölçeğin klinik örnekleme de uygulanmasının gerekli olduğu düşünülmektedir.

Gelecek çalışmalarda HİTPOY'un psikometrik özelliklerinin klinik örneklemelerde araştırılmasının ve karşılaştırmalı analizler yapılmasının bipolar bozukluğun psikoterapisinde kullanılması yönünde daha sağlam niteliklere kavuşacağı düşünülmektedir.

Sonuç

Tüm sınırlılıklara rağmen, mevcut ön çalışmanın alan yazına önemli katkıları bulunmaktadır. 61 maddelik HİTPOY ölçeğinin Türkçeye uyarlanmasına yönelik bu ön çalışmada elde edilen güvenilirlik ve geçerliğe dair bulguların, her ne kadar faktör yapısı doğrulanamasa da kabul edilebilir düzeyde olduğu düşünülmektedir. Elde edilen bulgular, ölçeğin Bütüncül Bilişsel Model'in (Mansell ve ark., 2007) bileşenlerini (içsel durumlara dair aşırı, birbiriyle çelişen ve kişiselle-

tilmiş değerlendirmeler) yansıtabildiğini de işaret etmektedir. Bu haliyle ölçek, duygudurum dalgalanmaları yaşayan (fakat klinik tanısı olmayan) kişilerle içsel durumlarına dair değerlendirmelerin ele alınmasında ve kişinin algıladığı durumlara davranışsal olarak nasıl tepkiler verdiğinin değerlendirilmesinde kullanılabilir. Ayrıca içsel durumlardaki değişimlerle daha işlevsel şekilde başa çıkılmasını sağlayacak yolların keşfedilmesinde de faydalı olabilir.

BEYANLAR

Etik İlkeler Uyumluk Beyanı Bu çalışma Hacettepe Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu (Karar Numarası: GO 16/216-08) tarafından etik ilkelere ve kurallara uygun bulunmuştur.

Çıkar Çatışması Beyanı Bu makalenin her iki yazarı da makaleye ilişkin herhangi bir çıkar çatışmaları olmadığını beyan etmektedirler.

KAYNAKLAR

- Alatiq, Y., Crane, C., Williams, J. M. G. ve Goodwin, G. M. (2010). Dysfunctional beliefs in bipolar disorder: Hypomanic vs. depressive attitudes. *Journal of Affective Disorders, 122*, 294-300.
- Altınbaş, K., Ozerdem, A., Prieto, M. L., Fuentes, M. E., Yalin, N., Ersoy, Z., Aydemir, O., Quiroz, D., Oztekin, S., Geske, J. R., Feeder, S. E., Angst, J. ve Frye, M. A. (2014). A multinational study to pilot the modified Hypomania Checklist (mHCL) in the assessment of mixed depression. *Journal of Affective Disorders, 152-154*, 478-482.
- Angst, J., Adolfsson, R., Benazzi, F., Gamma, A., Hantouche, E., Meyer, T. D., Skeppar, P. Vieta, E. ve Scott, J. (2005). The HCL-32: Towards a self-assessment tool for hypomanic symptoms in outpatients. *Journal of Affective Disorders, 88*, 217-232.
- Aydemir, Ö., Akkaya, C., Altınbaş, K., Kora, K., Dikici, D. S., Akdeniz, F., Kalaycı, F., Oral, E. T. ve Vahip, S. (Ekim 2011). "Hipomani Soru Listesi-32-Yenilenmiş Sürümün Türkçe sürümünün güvenilirlik ve geçerlilik çalışması", 47.Ulusal Psikiyatri Kongresi "Kongre Bildiri Kitapçığı", s. 71. Antalya, Türkiye.
- Bauer, M. S., Crits-Christoph, P., Ball, W. A., Dewees, E., McAllister, T., Alahi, P., Cacciola, J. ve Whybrow, P. C. (1991). Independent assessment of manic and depressive symptoms by self-rating scale characteristics and implications for the study of mania. *Archives of General Psychiatry, 48*, 807-812.
- Brace, N., Kemp, R. ve Snelgar, R. (2009). *SPSS for psychologists* (4. baskı). Routledge.
- Dodd, A. L., Mansell, W., Morrison, A. P. ve Tai, S. (2011). Factor structure of the Hypomanic Attitudes and Positive Predictions Inventory and associations with analogue bipolar symptoms in a student sample. *Personality and Individual Differences, 50*, 349-354.
- Dodd, A. L., Mansell, W., Sadhnani, V., Morrison, A. P. ve Tai, S. (2010). Principal components analysis of the Hypomanic Attitudes and Positive Predictions Inventory and associations with measures of personality, cognitive style and analogue symptoms in a student sample. *Behavioral and Cognitive Psychotherapy, 38*, 15-33.

- Hirschfeld, R. M., Williams, J. B., Calabrese, J. R., Flynn, L., Keck Jr, P. E., Lewis, L., McElroy, S. L., Post, R. M., Rappaport, D. J., Russell, J. M., Sachs, G. S. ve Zajecka, J. (2000). Development and validation of a screening instrument for bipolar spectrum disorder: The Mood Disorder Questionnaire. *American Journal of Psychiatry*, 157, 1873-1875.
- Judd, L. L., Akiskal, H. S., Schlettler, P. J., Endicott, J., Leon, A. C. ve Solomon, D. A. (2005). Psychosocial disability in the course of Bipolar I and II Disorders. A prospective, comparative, longitudinal study. *Archives of General Psychiatry*, 65, 1322-1330.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1996). Özerk-ilişkisel benlik: Yeni bir sentez. *Türk Psikoloji Dergisi*, 11, 36-43.
- Konuk, N., Kıran, S., Tamam, L., Karaahmet, E., Aydın, H. ve Atık, L. (2007). Duygudurum Bozuklukları Ölçeği'nin Türkçe uyarlamasının bipolar bozukluk taramasındaki geçerliliği. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 18, 147-154.
- Maçkalı, Z., Akkaya, C. ve Aydemir, Ö. (2016). İçsel Durum Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlaması, geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Nöropsikiyatri Arşivi*, 53, 222-228.
- Maçkalı, Z., Tosun, A., Çağın Tosun, A., Gürsu Hariri, A., Akkaya, C., İyidoğan, E. ve Süer Yalçın, Ö. (2014). "Hipomanik Tutumlar ve Pozitif Yordamalar Ölçeği" kısa formunun geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 25, 124-132.
- Mansell, W. (2006). The Hypomanic Attitudes and Positive Predictions Inventory (HAPPI). A pilot study to select cognitions that are elevated in individuals with bipolar disorder compared to non-clinical controls. *Behavioral and Cognitive Psychotherapy*, 34, 467-476.
- Mansell, W. (2016). "A positive mood cannot be too positive" How to utilize positive and negative clinical psychology in bipolar disorder. A. M. Wood ve J. Johnson (Ed.) *The Wiley handbook of positive clinical psychology* (1. baskı) içinde (ss. 233-245). John Wiley & Sons, Ltd.
- Mansell, W., Morrison, A. P., Reid, G., Lowens, I. ve Tai, S. (2007). The interpretations of, and responses to, changes in internal states: An integrative cognitive model of mood swings and bipolar disorders. *Behavioral and Cognitive Therapy*, 35, 515-539.
- Mansell W., Powell, S., Pedley, R., Thomas, N. ve Jones, S. A. (2010). The process of recovery from Bipolar I Disorder: A qualitative analysis of personal accounts in relation to an integrative cognitive model. *British Journal of Clinical Psychology*, 49, 193-215.
- Mansell, W., Rigby, Z., Tai, S. ve Lowe, C. (2008). Do current beliefs predict hypomanic symptoms beyond personality style? Factor analysis of the Hypomanic Attitudes and Positive Predictions Inventory (HAPPI) and its association with hypomanic symptoms in a student population. *Journal of Clinical Psychology*, 64, 450-465.
- Markus, H. R. ve Kitayama, S. (1991). Culture and the self: Implications for cognition, emotion, and motivation. *Psychological Review*, 98, 224-253.
- Meydan, C. H. ve Şeşen, H. (2011). *Yapısal eşitlik modellemesi AMOS uygulamaları*. Detay Yayıncılık.
- Perlis, R. H., Ostacher, M. J., Patel, J. K., Marangell, L. B., Zhang, H., Wisniewski, S. R., Ketter, T. A., Miklowitz, D. J., Otto, M. W., Gyulai, L., Reilly-Harrington, N. A., Nierenberg, A. A., Sachs, G. S. ve Thase, M. E. (2006). Predictors of recurrence in bipolar disorder: Primary outcomes from the Systematic Treatment Enhancement Program for Bipolar Disorder (STEP-BD). *American Journal of Psychiatry*, 163, 217-224.
- Power, M. J. (2005). Psychological approaches to bipolar disorders: A theoretical critique. *Clinical Psychology Review*, 25, 1101-1122.
- Prieto, M. L., Youngstrom, E. A., Ozerdem, A., Altınbaş, K., Quiroz, D., Aydemir, O., Yalin, N., Geske, J., Feeder, S. E., Angst, J. ve Frye, M. A. (2015). Different patterns of manic/hypomanic symptoms in depression: A pilot modification of the hypomania checklist-32 to assess mixed depression. *Journal of Affective Disorders*, 172, 355-360.
- Sachs, G. S. ve Rush, R. J. (2003). Response, remission, and recovery in bipolar disorders: What are the realistic treatment goals? *Journal of Clinical Psychiatry*, 64, 18-22.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6. baskı). Allyn and Bacon.
- Tosun, A., Maçkalı, Z., Çağın Tosun, Ö., Kapucu Eryar, A. ve Mansell, W. (2015). Extreme appraisals of internal states and duration of remission in remitted bipolar patients. *Archives of Neuropsychiatry*, 52, 406-411.
- Yaşhoğlu, M. M. (2017). Sosyal bilimlerde faktör analizi ve geçerlilik: Keşfedici ve doğrulayıcı faktör analizlerinin kullanılması. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 46, 74-85.

| Extended Abstract |

A preliminary study of the Turkish adaptation of Hypomanic Attitudes and Positive Predictions InventoryZeynep Maçkalı¹ , Gülin Güneri² **Keywords**

bipolar disorder, mood, fluctuation, psychometric, preliminary study

Abstract

According to the Integrative Cognitive Model, mood fluctuations are sustained due to multiple, excessive, conflicted, and personalized beliefs related with internal states. HAPPI was developed to test the cognitive and behavioral processes affecting on these fluctuations. This study aimed to report the preliminary results of the Turkish adaptation of the HAPPI-61 and to examine its psychometric properties. The sample consisted of 353 individuals (244 W, 106 M; 3 declined to answer) with a mean age of 28.25 years. None of the participants had clinical diagnosis. The construct validity was examined through exploratory and confirmatory factor analyses. For the criterion validity, correlations between the HAPPI-TR and MDQ, HCL-32, ISS-TR were investigated. Cronbach's alpha coefficients and test-retest correlations were calculated for testing the reliability. 52 items were represented as a result of the factor analysis. The internal consistency of the HAPPI-TR was .95 for the whole sample. The internal consistency of its two subscales were as follows: .94 for the 'Conflicting Beliefs about Self and Others' subscale and .88 for the 'Conflicting Appraisals of Activation' subscale. However, the 2-factor structure was not confirmed. The test-retest reliability was moderate ($r = .43$). Statistically significant correlations were found between the HAPPI-TR and MDQ, HCL-32_ irritable/risk taking, HCL-32_ impulsivity and ISS-TR. Although the two-factor structure could not be confirmed, the findings of this preliminary study were considered to be at an acceptable level. The current scale can be used for individuals having mood swings in order to evaluate internal states and to help to develop alternative ways. It is believed that examining the HAPPI-TR in different samples including individuals with bipolar disorder and performing comparative analyses will strengthen its psychometric properties.

The Integrative Cognitive Model (ICM) was developed to understand the nature of mood states that vacillate between (hypo)mania and depression in bipolar disorder (BD). According to the ICM, the mood dysregulation is perpetuated by extreme, personal, and conflicting appraisals of changes in internal state. An internal state (thoughts, feelings, behaviors, and physiological symptoms) becomes an issue when an individual solely focuses on controlling that specific internal state (e.g., 'I have to curb my enthusiasm no matter what.'). In that case, the individual overlooks the alternative ways of dealing with the changes in internal state. The individual can be indecisive at times or be impulsive at other times. To understand the factors perpetuating the sub-threshold hypomania, depressive, and anxiety symptoms will enable the individuals to take back control of their lives (Mansell, 2006, 2016; Mansell et al., 2007, 2010).

In 2006, Warren Mansell developed the Hypomanic Attitudes and Positive Predictions Inventory (HAPPI) to assess cognitive and behavioral processes that play a role in mood swings as it is mentioned in the ICM model. The inventory is comprised of extreme positive, negative, and conflicting appraisals of

internal state (feelings, cognition, behavior, physiological symptoms), which cause symptoms observed in mood swings and bipolar spectrum disorders. Those symptoms include euphoria, increased activation, dysphoria, anxiety, restlessness, and irritability (Mansell et al., 2008). The inventory examines how the participant thinks and behaves when they become aware of changes in their internal states. Most of the items in the questionnaire begins with statements like 'When I feel good... When I get excited....' (Alatiq et al., 2010).

Since 2006, various research studies were conducted where several versions of the HAPPI with different factor structures and different number of items have been obtained. The present study aimed to measure the psychometric properties of the six-factor structure (Social Self-Criticism, Increasing Activation to Avoid Failure, Success Activation and Triumph Over Fear, Loss of Control, Grandiose Appraisals of Ideation & Regaining Autonomy) of 61-item HAPPI developed by Dodd et al. in 2011. The present study is a preliminary study of the Turkish adaptation of Hypomanic Attitudes and Positive Predictions Inventory administered to a non-clinical sample.

To cite: Maçkalı, Z., & Güneri, G. (2022). A preliminary study of the Turkish adaptation of Hypomanic Attitudes and Positive Predictions Inventory. *Journal of Clinical Psychology Research*, 6(2), 157-170.

Zeynep Maçkalı · zeynepmackali@gmail.com | ¹Asst. Prof., Department of Psychology, İstanbul Bilgi University, Eyüpsultan, İstanbul, Türkiye; ²Asst. Prof., Department of Psychology, İstanbul Rumeli University, Beyoğlu, İstanbul, Türkiye.

Received Feb 3, 2021, **Revised** May 31/ Jun 30, 2021, **Accepted** Jul 2, 2021

METHODS

Participants

The sample consisted of 353 participants who declared having no clinical diagnosis. The mean age of the sample was 28.25 ± 9.76 . There were 244 female (69.1%) and 106 male (30%) participants (3 participants declined to answer). In terms of education level, 80.2% of the participants had a university degree. In terms of marital status, 75.1% of the participants were single. In terms of employment status, the majority of the participants ($n = 169$) were students.

Data Collection Tools

The current research utilized the demographic questionnaire, Mood Disorders Questionnaire, Hypomania Checklist-32, Hypomanic Attitudes and Positive Predictions Inventory and Internal State Scale.

RESULTS

Exploratory Factor Analysis

12 factors were determined in line with the Kaiser criterion. In Catell's scree plot, two-factor structure was found to be valid. The first factor accounted for 32% of the variance. The second factor was found to explain 28.8% of the variance.

The factor loadings of each item were seen to be acceptable (the lowest factor loading was .31; the highest factor loading was .88). As a result of the analysis, 3 items (8, 29, 55) could not be loaded on any factor. 6 items (19, 30, 34, 35, 49, 61) were excluded from the scale because they were included in more than one dimension with differences less than .10 in terms of factor loading.

Confirmatory Factor Analysis

When the fit indices of the model created for HAPPI were examined, it was seen that the model had an acceptable goodness of fit according to the value obtained by dividing the chi-square value by the degrees of freedom ($3.032 < 5$). GFI was found to be less than 0.90 (0.62), AGFI less than 0.80 (0.59) and CFI less than 0.90 (0.70). Also, RMSEA was less than 0.08 (0.07). Considering the values obtained, although there was an acceptable fit for the fit index value and RMSEA, the other values were below the expected values. Therefore, the construct validity for HAPPI has not been fully established.

Criterion Validity

It was observed that hypomanic attitudes had positive and significant correlations with the total score of MDQ-TR, HCL-32-TR_irritable/risk taking, HCL-32-

TR_impulsivity, and the total score ISS-TR. In addition, significant and positive correlations were found between 'Conflicting Beliefs about Self and Others' subscale and 'Conflicting Appraisals of Activation' subscale related to hypomanic attitudes and the total score of MDQ-TR, HCL-32-TR_irritable/risk taking, HCL-32-TR_impulsivity, and ISS-TR total score.

Reliability Findings

Internal Consistency

The internal consistency coefficient of the HAPPI-TR was determined as .95 for the whole sample. The internal consistency of its two subscales were as follows: .94 for the 'Conflicting Beliefs about Self and Others' subscale and .88 for the 'Conflicting Appraisals of Activation' subscale.

Test-Retest Reliability

Test-retest analyses were conducted with the data from 55 participants. Based on the correlation between the two measures, the test-retest reliability was found to be .43 ($p < .01$). This finding shows that HAPPI-TR can give consistent measurements over time.

DISCUSSION

The present study is a preliminary study of the Turkish adaptation of Hypomanic Attitudes and Positive Predictions Inventory (HAPPI). Since the Turkish version of the brief version of the HAPPI (Brief-HAPPI-TR) (Maçkalı et al., 2014) was one factor, the preliminary study of the Turkish adaptation of HAPPI (HAPPI-TR) is considered to embody the principles of the ICM Model much better.

The fact that the internal consistency coefficients of the total scale and its subscales were considerably high and statistically significant was evaluated as the scale being reliable. The results show that Turkish adaptation of the scale is similar to the original structure of HAPPI and that the Turkish scale has a strong internal consistency. The internal consistency coefficients of HAPPI-TR were seen to be similar to HAPPI-61 (Dodd et al., 2010, 2011). 52 items of the 61-item scale were represented in the two-factor structure that emerged in the factor analysis carried out to examine the construct validity of the scale and this structure was not confirmed. The psychometric findings are considered to be at an acceptable level, although the factor structure could not be confirmed.

HAPPI-TR_52 is considered to represent the principal components (extreme, personalized, and conflicting appraisals of changes in internal states) of the ICM Model (Mansell et al., 2007). Therefore, HAPPI-TR_52 can be utilized among nonclinical population who experiences mood swings in order to examine these individuals' evaluation of their internal states

and the range of behaviors they exhibit based on their perception of a situation. Moreover, HAPPI-TR_52 can be useful in exploring the ways in which one can cope with changes in internal states in a healthy way. Since the subscales are associated with symptoms related to exuberancy and impulsivity, and bipolar symptoms experienced in the last 24 hours, it was thought that the scale could be used in psychosocial interventions to be conducted in non-clinical samples, to address how mood fluctuations are understood and their reflections on interpersonal relationships. Lastly, the HAPPI-TR_52 can be also utilized among non-clinical population to evaluate the hypomanic trait (Mansell, 2016).

DECLARATIONS

Compliance with Ethical Standards This study was approved by Hacettepe University Ethical Committee (Trial Number: GO 16/216-08).

Conflict of Interest The authors declare that they have no conflict of interest.

REFERENCES

- Alatiq, Y., Crane, C., Williams, J. M. G., & Goodwin, G. M. (2010). Dysfunctional beliefs in bipolar disorder: Hypomanic vs. depressive attitudes. *Journal of Affective Disorders, 122*, 294-300.
- Dodd, A. L., Mansell, W., Morrison, A. P., & Tai, S. (2011). Factor structure of the Hypomanic Attitudes and Positive Predictions Inventory and associations with analogue bipolar symptoms in a student sample. *Personality and Individual Differences, 50*, 349-354.
- Dodd, A. L., Mansell, W., Sadhnani, V., Morrison, A. P., & Tai, S. (2010). Principal components analysis of the Hypomanic Attitudes and Positive Predictions Inventory and associations with measures of personality, cognitive style, and analogue symptoms in a student sample. *Behavioral and Cognitive Psychotherapy, 38*, 15-33.
- Maçkalı, Z., Tosun, A., Çağın Tosun, A., Gürsu Hariri, A., Akkaya, C., İyidoğan, E., & Süer Yalçın, Ö. (2014). "Hipomanik Tutumlar ve Pozitif Yordamalar Ölçeği" kısa formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi, 25*, 124-132.
- Mansell, W. (2006). The Hypomanic Attitudes and Positive Predictions Inventory (HAPPI). A pilot study to select cognitions that are elevated in individuals with bipolar disorder compared to non-clinical controls. *Behavioral and Cognitive Psychotherapy, 34*, 467-476.
- Mansell, W. (2016). "A positive mood cannot be too positive" How to utilize positive and negative clinical psychology in bipolar disorder. In A. M. Wood & J. Johnson (Eds.) *The Wiley handbook of positive clinical psychology* (1st ed.) (pp. 233-245). John Wiley & Sons, Ltd.
- Mansell, W., Morrison, A. P., Reid, G., Lowens, I., & Tai, S. (2007). The interpretations of, and responses to, changes in internal states: An integrative cognitive model of mood swings and bipolar disorders. *Behavioral and Cognitive Therapy, 35*, 515-539.
- Mansell W., Powell, S., Pedley, R., Thomas, N., & Jones, S. A. (2010). The process of recovery from Bipolar I Disorder: A qualitative analysis of personal accounts in relation to an integrative cognitive model. *British Journal of Clinical Psychology, 49*, 193-215.
- Mansell, W., Rigby, Z., Tai, S., & Lowe, C. (2008). Do current beliefs predict hypomanic symptoms beyond personality style? Factor analysis of the Hypomanic Attitudes and Positive Predictions Inventory (HAPPI) and its association with hypomanic symptoms in a student population. *Journal of Clinical Psychology, 64*, 450-465.